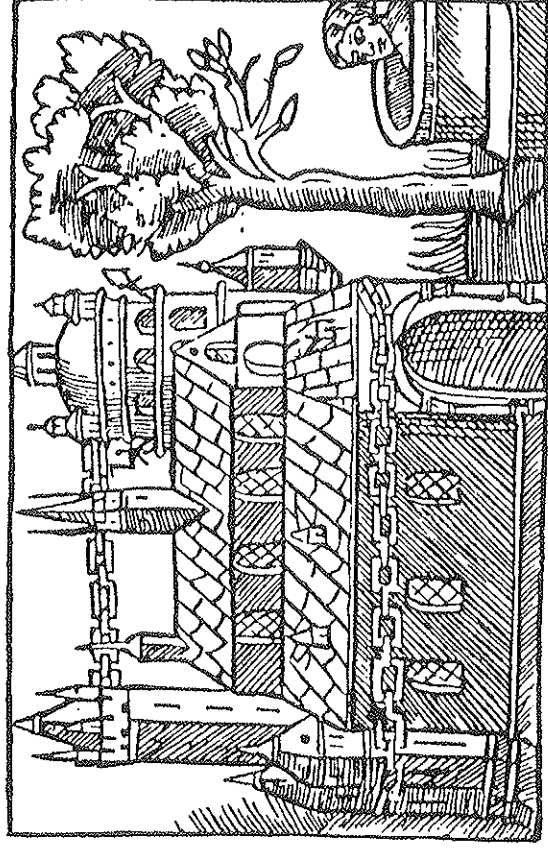

STUDIEHANDLEDNING

till

RÖSTER I UPPLAND

EN ANTOLOGI AV GÖRAN PALM

Inledning

Röster i Uppland innehåller bidrag från närmare 80 författare. Skildringarna spänner över nästan ett helt millennium. Liksom i alla antologier utgivna av En bok för alla har redaktören gjort ett personligt urval av texter för boken. En mängd författare ger sin röst åt landskapet, dess invånare och besökare, deras vardagsliv och drömmar. Vår och en har sina skäl till varför de finns just här men de har alla någonting gemensamt. De har alla något att berätta.

Målsättningen är att *Röster i Uppland* ska ge impulser till att skaffa nya kunskaper om upplänningen, landskapet och dess skildrare. Förhoppningsvis väcker bidragen lust att läsa vidare. Med hjälp av biblioteket kan ni säkert skaffa fram de flesta böcker och skrifter ur vilka avsnitten hämtats.

Studiehandledningens uppläggning

Röster i Uppland tillsammans med studiehandledningen kan bilda grundmaterial för cirkeln. Därefter väljer ni fritt ut de böcker av antologins författare som ni vill ha som bredvidläsning. Boktips finns på sidan 21 i denna handledning. Efter varje avsnitt anger redaktören ur vilken bok texten hämtats. Författarregistret på sidan 245 i boken ger vägledning till respektive skribents övriga produktion.

Studiehandledningen är upplagd så att texterna är ordnade efter vissa teman med läsförslag och diskussionsfrågor. Men ni i gruppen väljer naturligtvis själva vilken takt ni vill hålla och vilka teman som känns mest spännande att fördjupa sig i.

Första sammankomsten

Inled gärna cirkeln genom att i samband med presentationen också inventera vilka kunskaper och erfarenheter om Uppland som var och en har. Vad vet ni om Uppland och om dess författare? Vad har ni läst och känner till kring temat?

Bläddra igenom boken och diskutera om ni vill fördjupa läs-

© 1998 En bok för alla AB och Sirkka Seppänen

Omslagsbild: Uppsala tempel såsom 1500-talets historiker tänkte sig det. Träsnitt i Olaus Magnus' *Historia om de nordiska folken*, 1555

Tryck: Falu bokproduktion, Falun 1998

ISBN 91-7221-049-4

ningen genom att beställa ett antal böcker från biblioteket så att ni får tillgång till den helhet som avsnitten hämtats ur.

Gör i så fall en boklista att lämna in på biblioteket redan efter första sammankomsten. Då hinner varje deltagare få sin läsuppgift och redovisa den innan cirkeln avslutas.

Välj gärna antal titlar efter deltagare i cirkeln. Lägg för säkerhets skull till några alternativ om biblioteket inte kan anskaffa just de böcker ni i första hand önskar.

Diskutera vilket tema ni vill börja med vid nästa sammankomst och förbered denna genom att läsa de avsnitt i boken som föreslås i handledningen.

Viktigt att tänka på när ni arbetar med handledningen!

Innan ni börja läsa avsnitten till respektive tema: läs diskussionsfrågorna! Då har ni dem i bakhuvudet under läsningen och kan lättare uppmärksamma vad frågorna syftar på.

Läs gärna med pennan i hand så att ni kan stryka under eller anteckna. Det ger ett bra stöd för minnet när ni sedan ska diskutera i gruppen. Det gör det också lättare att komma ihåg vad som stod i de enskilda avsnitten. Ibland kan det också vara nyttigt att läsa en text två eller flera gånger för att komma underfund med den. Dikter passar också utmärkt för högläsning.

Planlägg era egna strövtåg!

Vare sig ni bor i Uppland eller längre bort kan det vara en rolig idé att med hjälp av antologin och dess författare planera egna litterära strövtåg.

På s 23 i studiehandledningen finns en karta över Uppland. Använd er av den och markera vilka platser ni besökt under läsningen. Staden Uppsala förekommer i många avsnitt. Kanske kan en karta över staden vara till glädje.

Redaktören har lagt upp antologin i form av en rundresa i land-

skapet som tar sin början i Gamla stan i Stockholm och slutar i Solna. Däremellan besöker läsaren ett 30-tal platser i Uppland. Antologin är också mycket rik på bildmaterial som inte refereras till i handledningen. Tänk på att många författare har egna litteratursällskap som säkert kan hjälpa er på spåren. Eller så kan den lokala hembygdsföreningen ge ytterligare tips.

Mot slutet av cirkeln kan ni kanske göra en litterär rundresa i Uppland eller åtminstone en litteraturpromenad i Uppsala i grupp eller på egen hand. Ta då gärna med antologin, stanna till emellanåt och läs ett avsnitt. Låt textförfattaren vägleda er till platser, tankar och stämningar som ni kanske aldrig tidigare upplevt. Jag försäkrar er: rösterna talar till er. Trevlig läsning!

Sirkka Seppänen

Tema 1: Barndom och uppväxtår

Nästan utan undantag skriver alla författare någon gång om sin barndom eller ungdom. Detta kan ske både i prosans och diktens form som bidragen i denna antologi ger prov på. Barndomsskildringarna här är många. ... *det är livstidsstraff på lycklig barndom i form av saknad efter den*, skriver Gun-Britt Sundström i sitt bidrag. Litteraturen innefattar inte särskilt många helt igenom lyckliga barndomsskildringar men författarna i denna antologi hör till de lyckligt lottade. Pengar är det kanske ont om men det finns kärlek och vad spelar fattigdomen för roll då?

Läs följande avsnitt:

- Sigfrid Siwertz: *Mälarpinater*, s 21
- Elsie Johansson: *Tre potatisballader*, s 53
- Kristina Lugn: *Två dikter om Percy Wennerfors*, s 65
- Stig Dagerman: *Ett barns memoarer*, s 72
- Mats Wahl: *Nattsegling*, s 125
- Margareta Ekarv: *Konfirmanden*, s 153
- Susanne Levin: *Ett kvarter vid Fyrisån*, s 174
- Fred Eriksson: *Torparpojkarernas idrottsstadion*, s 213
- Gun-Britt Sundström: *Det jag var mest rädd för var att bli stor*, s 235

Att diskutera:

- Vilka likheter och olikheter finns det i de lästa avsnitten?
- Barndomsskildringar innefattar ofta julen. Vad kan ni säga om julschildringarna hos Kristina Lugn och Stig Dagerman?
- Uppväxten präglas ofta av en lång rad obegripliga förbud och måsten. Vilka finner ni här?
- Jämför Sigfrid Siwertz' och Mats Wahls seglatser. Hur skulle ni vilja beskriva dem?
- Predikanter och religion spelar en viss roll i Elsie Johanssons,

Gun-Britt Sundströms och Susanne Levins stycken. På vilket sätt skiljer de sig åt?

En stark klasslitteraturpräglad berättelse av Stig Dagerman, Margareta Ekarv och Fred Eriksson. Men hur skiljer sig dessa tre som författare? Vad skulle ni säga om berättartekniken och stilen?

Tema 2: Uppland förr

Sveriges äldsta landskap är samtidigt landets yngsta landskap, skriver Göran Palm i förordet. Detta tål att tänka på när man färdas runt i Uppland som vi fått lära oss att betrakta som historiens vagg i vårt land. Det var hit de kom, männen från kontinenten, som hade uppdrag att utföra. Tack vare dem finns det ännu idag autentiska beskrivningar från vikingatiden. På så sätt känns historien här inte så avlägsen, även om den i antologin spänner över så där ett tusen år. Det har bott män och kvinnor här som hade en annan tro, andra seder och bruk men ändå var väldigt lika oss.

Läs följande avsnitt:

- Alf Henrikson: *Birka*, s 24
- Mårten Sjöbeck: *Enköping*, s 38
- Erik Lundberg: *Albert Målare*, s 44
- Sigvard Cederroth: *Liv som är mer än minne*, s 60
- Adam av Bremen: *Vid Ubsola Tempel*, s 148
- Marika Stiernstedt: *Distringen*, s 162
- Hans Möller: *"Vår lille blonde arier"* s 184
- Gunilla Lindberg: *Ulleråker*, s 204
- Olof Thunman: *Ur Eken*, s 212

Att diskutera:

- Vad vet ni om Ansgar?
- Mårten Sjöbeck och Marika Stiernstedt nämner båda distingsmarknaden och ersmässan i Uppsala. Vad vet ni att beträta om dessa?
- Albert Målares namn är intimt förknippat med svensk kyrkohistoria och svensk medeltid. Vad vet ni mer om honom?
- Vem var Adam av Bremen och vilken betydelse har han i svensk historia?
- Jämför Sigvard Cederroths dikt Liv är mer än minne med Olof

Thunmans Eken. Vilka likheter/olikheter i tankegångarna kan ni finna?

Berättelserna av Hans Möller och Gunilla Lindberg bär spår av samma människosyn. Vilken? Finns den kvar idag?

Tema 3: Arbete och arbetsliv

Vad tror vi att man arbetar med i Uppland? Vallonbruken förknippas landskapet med men även jordbruk, fiske och industri, för att inte tala om det intellektuella arbetet i Uppsala. Med andra ord är svaret allt. Den tunga lerjorden, det stormiga Ålandshav, de mörka gruvorna och pappersbruket i Hallstavik bär vittnesbörd om det dagliga slitet. Uppland är ett kontrasternas landskap. Här finns allt från universitet till gruvor. Det har naturligtvis lämnat spår i litteraturen.

Läs följande avsnitt:

- Arne Ruth: *Folkberemmets väggar?* s 84
- J F Carlsson: *Hammarsmed på Gimo bruk*, s 88
- Olov Isaksson: *Kolarnas villkor*, s 92
- Evert Wallert: *Två knop*, s 112
- Jan-Bertil Schnell: *Ett Törnrosalott i Roslagen*, s 139
- Lars Lundkvist: *Dokument*, s 171
- Ola Larsmo: *Vid monteringsbandet*, s 187
- Mona Ferbe: *Det är vi som är med hela vägen*, s 226
- Oktobervisan eller Mikaeli-dagen*, s 229

Att diskutera:

- Arne Ruth ställer provocerande hypoteser om svensk industrihistoria. Diskutera!
- Vilken känsla tycker ni präglar stycket som J F Carlsson skrivit? Diskutera varför!
- Även gamla industrimiljöer börjar uppmärksammas mer idag. Ska de räknas in i kulturmiljövården? Motivera!
- Vilka tankar och känslor väcker Mona Ferbes berättelse?
- Dessa lästa stycken visar prov på många olika stilar; humoristiska, polemiska, sakliga. Diskutera relationen mellan stilen och budskapet.
- Många av berättelserna vittnar om stora klasskillnader. På vilket

sätt framkommer det? Är det annorlunda idag eller var det bättre förr?

Förutom Mona Ferbes berättelse och Oktobervisan är kvinnorna osynliga i dessa avsnitt. Varför tror ni det är så? Arbetar inte de uppländska kvinnorna?

Tema 4: Folklivsskildringar

Folklivsskildringar utgör en mycket svensk litterär genre och det finns många underbara författare som specialiserat sig på sådana. Skildringar av detta slag har med åren dock blivit alltmer sällsynta och förekommer mest i visform.

Läs följande avsnitt:

August Strindberg: *"Mälarebåten skall avgå"*, s 18

Owe Thörnqvist: *På festplatsen*, s 50

Den svåruppståndda folknkyrkerheten, s 94

Albert Engström: *Religion*, s 99

Evert Taube: *Calle Schewens vals*, s 136

Brev från Rinkeby, s 231

Att diskutera:

Vad är det som utmärker folklivsskildringar?

Vilka typer av teman väljer författarna för sina skildringar?

Vad har Strindberg för budskap i sin dikt?

Vad har hänt med rörelsen för folknkyrkerhet? Varför?

Vad har ni för förklaring till att Evert Taubes skärgårdsromantik blivit så älskad?

Finns det några moderna folklivsskildrare? Vilka?

Tema 5: Kvinnor och män

Att skildra förhållandet mellan kvinnor och män tillhör författarnas absoluta favorittema. Denna antologi innehåller dock inga kärleks- skildringar, däremot finns det gott om personligheter och karaktärer av båda könen. Man kan skildra likheter och olikheter i kvinnors och mäns synsätt på varandra, livet, naturen, nöden och lusten. Texterna ger svar på hur lika eller olika vi är.

Läs följande avsnitt:

Kjell Eriksson: *Trotjänaren får besök*, s 25

Jan Fridegård: *Johans änka*, s 29

Elsie Johansson: *Tre potatisballader*, s 53

Sten Rinaldo: *Skärgård i förvandling*, s 104

Sven Barthel: *Skärkarlar*, s 119

Evert Taube: *Calle Schewens vals*, s 136

Upplandslagen om giftermål, s 151

Att diskutera:

Med vilka medel skulpterar Kjell Eriksson Finder?

Jan Fridegård är inne på ett landskapskynne. Hur ser det upp- ländska ut?

Hur förbereder sig Johans änka för änkelivet efter det långa äk- tenskapet? Vad har hon för känslor?

Hur skildrar Elsie Johansson manliga respektive kvinnliga egen- skaper?

Sten Rinaldo är inne på samma tankegångar som Jan Fridegård om att landskapet formar människorna? På vilket sätt? Håller ni med honom? Jämför med Fridegård?

Jämför Calle Schewen med Sven Barthels skärkarlar? Går det att generalisera?

Svenska landskapslagar är ovärderliga historiekällor. Vad har ni för åsikter om giftermålslagen? Diskutera!

Tema 6: Hembygden

Den egna hemorten lämnar de starkaste spåren i människors medvetande. Livet ut drömmer vi om vår hemort på natten. Vi skriver sånger och dikter om den. Vi hyllar den och blir milt sagt förvånade när resande eller andra främmande människor uttalar kritiska åsikter. Det sägs att män i krig mindre försvarar sitt land, sin regering än sin hembygd. Hembygden är helig.

Läs följande avsnitt:

- Götran Ulväng och Olle Nordberg: *Cinema Paradiso i Örsundsbro*, s 48
- Elsie Johansson: *Boplats*, s 57
- Alf Nordström: *Förälskad i Uppland*, s 70
- Mattias Gordon: *Skutskär och London*, s 102
- Evert Taube: *Gammelvals i Roslagen*, s 102
- P C Jersild: *Norra Ängby idag*, s 238

Att diskutera:

- Vadifån uppstår hembygdskärleken?
- Mattias Gordons budskap är att det gör detsamma var man bor, livet är detsamma ändå. Håller ni med honom?
- Vad skiljer nostalgi och hembygdskärlek åt?
- Jämför Elsie Johansson och Mattias Gordon. Vad finner ni för likheter och olikheter i deras åsikter?
- Hur kan man som inflyttad förlika sig med sin nya hembygd?
- Vilket är P C Jersilds budskap? Håller ni med honom?

Tema 7: Den uppländska naturen

Naturen och landskapet spelar en stor roll i den nordiska litteraturen. De fyra årtidernas växlingar utgör en ousinlig källa för naturlyriken. Trender kommer och går även inom litteraturen. Romantiken, naturalismen, symbolismen, realismen och modernismen har avlöst varandra. Med tiden har bildspråket utvecklats till att bli mer och mer sofistikerat och komplext.

Läs följande avsnitt:

- Gunnar Wennerberg: *En solnedgång i Eklundsbohuskogen*, s 52
- Carl von Linné: *Norra Uppland*, s 63
- August Strindberg: *Fagervik och Skamsund*, s 108
- Bertil Kumlien: *På Arholma ö*, s 114
- Sven Barthel: *Främmande på skäret*, s 116
- Sven Barthel: *Gillöga*, s 123 (OBS! I antologin anges felaktigt Roland Svensson som författare. Han har gjort illustrationen.)
- Gunnar Brusewitz: *Ängsö nationalpark*, s 133
- Lars Bäckström: *Ingen äger marken*, s 152
- Carl Fries: *Övre Föret*, s 209

Att diskutera:

- Hur har den uppländska naturen förändrats genom tiderna?
- Vilka stilar representerar de lästa avsnitten?
- Vad är Glunten och Alnus?
- Hur ser de trakterna ut idag som Linné beskriver på sidan 63?
- Om ni jämför skildringar av skärgård och landsbygd, kan ni då se några väsentliga skillnader?
- Sven Barthel skildrar oss människor som inkräktare i naturen. Håller ni med? Jämför med tankegångarna hos Lars Bäckström.
- Jämför stilen och språket hos Linné med Gunnar Brusewitz.
- Läs bildtexterna på sidorna 120 och 122. Håller ni med om det som sägs i citaten?

Tema 8: Stad och land

Vi människor är kollektivt kluvna. Vi bor i städer men längtar till landet. Eller så bor vi på landet och längtar till staden. Med några få undantag är det likadant för alla. Staden utövar sin lockelse inte minst på unga människor samtidigt som stadsborna ständigt längtar till det egna torpet på landet. Skärgården i Roslagen är hårt drabbad av ”noll-åttor”.

Läs följande avsnitt:

- Margareta Ekström: *Födda under en klockstapel*, s 96
- Margareta Ekarv: *Stadsresan*, s 157
- Magnus Ringgren: *Uppsalas klyvnader*, s 180
- Gertrud Zetterholm: *Små byggeklossar*, s 217
- Björn Håkanson: *I köpcentret*, s 219
- C J L Almqvist: *Ur Skällnora kvarn*, s 220

Att diskutera:

- Vad är det som i alla tider har lockat ungdomar till staden?
- När man talar om kontraster mellan stad och land stöter man oundvikligen ihop med begreppen urbanisering och struktur-omvandling. Finner ni belägg för dessa fenomen i texterna?
- Vad menar Magnus Ringgren med Uppsalas klyvnader?
- Landsbygd, småstad, storstad, vilket föredrar ni själva? Varför?
- Är staden trygghet, landsbygden ursatthet?
- Under vilken litterär epok skrev C J L Almqvist? Vad anser ni om hans skildring? Varför skriver han så som han gör?

Tema 9: Studentliv

Att behandla Uppland utan att uppmärksamma Uppsala som lärosäte är helt omöjligt. Studenterna hör ihop med Uppsala. De kommer och de går och lämnar större eller mindre spår efter sig. År man inte en inföding eller student är det stort omöjligt att känna sig hemma i staden, har det sagts. Ändå finns det flera industrier och andra större arbetsplatser runt staden.

Läs följande avsnitt:

- Gustaf Fröding: *Studentkärens dotter*, s 165
- Sven Delblanc: *En hälsing i Uppsala*, s 166
- Carl Michael Bellman: *Ur Tre remmare*, s 169
- Erik Gustaf Geijer: *På en resa till hembygden*, s 170
- Göran Palm: *Den enda läran*, s 182
- Henrik Schück: *En löjlig ceremoni*, s 200

Att diskutera:

- Vad betyder Carolina Rediviva?
- Fler än en av de bidragande skribenterna ger uttryck för vantrivsel och missmod på grund av sin vistelse i Uppsala. Vad finner ni för förklaringar till det?
- Raljerande, studentikos humor, nollningar och spex hör studentlivet till. Kan ni förklara varför?
- På vilket versmått skriver Göran Palm?
- Partistrider, käbbel och förakt bland studenterna talas det om i flera bidrag. Är studenterna mer benägna till det än andra?
- Läs bildtexten på sidan 189. Hur tolkar ni Ofvandahls dikt?
- Hur är studentlivet idag jämfört med det som Henrik Schück beskriver?

Tema 10: Stora män och obefintliga kvinnor

Universitetsstäder tycks som genom någon sorts naturlag producera stora män: professorer, akademiledamöter, författare, politiker och företagsledare. Flera vetenskapsmäns och skalders namn förknippas för alltid med Uppsala. Staden vimlar av statyer. Av antologin att döma är detta dock förbehållet endast männen.

Läs följande avsnitt:

- Lars Gustafsson: *Finn Malmgrens staty*, s 190
- Gösta Knutsson: *En svanslös hösäcke*, s 193
- Carl-Erik af Geijerstam: *Vandringar på Uppsala kyrkogård*, s 197
- Elisabet Hermodsson: *Kommunala sammanträdesmänniskor*, s 201
- Folke Isaksson: *Linné vid Nemesis Divina*, s 210
- Olof Lagercrantz: *Dagbok från Solna*, s 240

Att diskutera:

- Man skulle kunna karaktärisera Lars Gustafssons dikt som en metadikt. Vad betyder det?
- Berätta vad ni vet om Finn Malmgren och Gunnar Mascoll Silfverstolpe.
- Figurerna i Pelle Svanslös lär alla ha haft levande förebilder. Vad kan ni berätta om det?
- Carl-Erik af Geijerstam räknar upp en hel del kända namn på kyrkogården. Vad kan ni berätta om dem?
- Jämför Elisabet Hermodssons dikt med tankegångarna hos Olof Lagercrantz. Diskutera!
- Ta reda på vilka kända kvinnor som studerat och arbetat i Uppsala och vad de utträttat.

Tema 11: Ögonblick och evighet

Ibland kan ett förbillande ögonblick uppenbara hela livets gåta. Skaldet är säkert bäst skickade att beskriva dessa små uppenbarelser. Livet består av en ändlös rad ögonblick som i slutändan bildar ett mänskligt skoliv. Dessa ögonblick kan innebära insikt som gör en ursinnig, lycklig eller full av ångest. Ibland får man svar men för det mesta ställs bara nya frågor. Skaldet har genom tiderna varit stormklockor eller profeter. Idag riskerar de att drunkna i mediabruset. De ställer frågor, det är vi som ska försöka svara. Livet är inte meningslösa, försvinnande ögonblick. Livet är vad vi gör det till.

Läs följande avsnitt:

- Jan Fridegård: *Gårdfariehandlaren*, s 37
- Sigvard Cederroth: *Förlorade behag och Stigen hem*, s 61
- Stig Dagerman: *Rättan i gropan*, s 82
- Einar Malm: *I miljövärdsfrågan*, s 107
- Tomas Tranströmer: *Ur "Östersjöar"*, s 131
- Anna-Lisa Bäckman: *Tumba-Tarzans park*, s 142
- Staffan Söderblom: *Gläntorna*, s 145
- Karl-Gustaf Hildebrand: *Uppsala*, s 177
- Carl-Erik af Geijerstam: *Iakttagen*, s 196
- Richard Dinter: *Puben*, s 206
- Karin Boye: *Tillägnet*, s 207
- Karl Vennberg: *Vägen till Spånga Folkan*, s 233

Att diskutera:

- Vilka andra värden förlorat vi tillsammans med naturvärden?
- Flera av avsnitten innehåller civilisationskritik. Vad anser ni om det?
- Makten föder våld, påstås det i antologin. Människan våldför sig på naturen. Håller ni med?
- Vad kan rättan sägas symbolisera hos Stig Dagerman? Vad säger

speglingen i ett öga?

Man kan få intrycket att endast skärgårdsfolk har respekt för naturen. Hur uttrycker Tomas Tranströmer detta?

Jämför budskapet hos Anna-Lisa Bäckman och Staffan Söderblom. Vad vill de ha sagt?

Vad säger Karl-Gustaf Hildebrand med sin dikt? Insträmmer ni?

Både Richard Dinter, Karin Boye och Karl Vennberg diskuterar existentiella frågor. På vilket sätt skiljer sig deras anslag? Alla tre är poeter. Hur passar diktformen för deras budskap?

Tips för bredvidläsning

- Alenius, Hans: *Uppland. Sveriges landskap*. 1991 Natur och Kultur
- Amrosiani, Björn: *Birka Vikingastaden 1–5*. –1997 Sv Radios förlag
- Barthel, Sven: *Gillöga. En urskärsgård*. 1996 Albert Bonniers förlag
- Bergqvist, Ulf: *Uppland*. 1987 Brevskolan
- Brunius, Teddy: *Uppland*. Allhems förlag
- Calissendorff, Karin: *Ortnamn i Uppland*. 1986 Norstedts förlag
- Hultgård, A: *Uppsala och Adam av Bremen*. 1997 Nya Doxa
- Isaksson, Olov: *Vallonbruk i Uppland. Människor och miljöer*. 1995 Albert Bonniers förlag
- Isaksson, Olov: *Vallonbruksminnen*. 1998 En bok för alla
- Järbe, B: *Sällsambeter i Uppland 1–2*. 1978 Rabén & Sjögren
- Nordström A: *Uppland*. 1983 Norstedts förlag
- Prenzlau-Enander, Gabriele: *I Roslagen. Kulturhistoriska miljöer i Österåker*. 1997 Stockholms Läns Museum
- Tynderfeldt B: *Uppland*. 1995 Brevskolan
- Uppland i litteraturen. Upplandsförfattare från Linné till nutid*. 1989 Sober förlag
- Vägar till kulturen i Roslagen. Om kulturarvet i socknarna längs Norrtälje*. 1996 Fischer & Co
- Vägvisare till Albert Målarens kyrkor*. 1992 Svenska Turistföreningen
- Vårt att se i Roslagens natur*. 1992 Albert Bonniers förlag

